

Когут М. І.,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Науковий керівник: Білоус Н. С., старший викладач
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»,
м. Харків, Україна

РОЛЬ ГАНДБОЛУ У ФОРМУВАННІ ІНКЛЮЗИВНОЇ КУЛЬТУРИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. У дослідженні визначено роль занять гандболом у формуванні інклюзивної культури в закладах вищої освіти. Виявлено, що заняття гандболом відіграють велику роль у формуванні інклюзивної культури в закладах вищої освіти, сприяючи соціальній згуртованості, розвитку інклюзивних цінностей та створенню доступного та толерантного освітнього середовища для всіх здобувачів вищої освіти.

Ключові слова: гандбол; заклади вищої освіти; здобувачі вищої освіти; інклюзивна культура; особливі освітні потреби.

Вступ. Нині питання інклюзії та рівного доступу до освіти стають все більш актуальними. Заклади вищої освіти повинні стати не лише місцем здобуття знань, але й платформою для розвитку соціальної згуртованості, взаєморозуміння та підтримки між здобувачами вищої освіти з різними потребами і можливостями. У цьому контексті велику роль відіграє фізична активність, яка може сприяти формуванню інклюзивної культури. Одним із її видів є гандбол.

В умовах глобалізації та зростаючої різноманітності студентського середовища, дослідження ролі гандболу у формуванні інклюзивної культури стає важливим. Визначення механізмів, через які гандбол може сприяти створенню більш відкритого та дружнього середовища, має потенціал не лише для підвищення якості освіти, але й забезпечити рівні можливості для всіх здобувачів вищої освіти.

Мета дослідження: визначити роль занять гандболом у формуванні інклюзивної культури в закладах вищої освіти.

Методи дослідження: теоретичний аналіз і узагальнення наукової та методичної літератури.

Виклад основного матеріалу дослідження. Гандбол є командним видом спорту, який поєднує в собі елементи тактичного мислення та командної взаємодії. Із моменту свого виникнення, гра здобула популярність у багатьох країнах світу, зокрема в Україні [2].

За даними Е. Ю. Дорошенко, В. О. Цапенко, В. О. Петров, І. Є. Дядечко, О. Ю. Гусак [1], ігрові ситуації на спортивному майданчику постійно

змінюються, що вимагає від гравців у гандбол оперативно реагувати на дії суперників і партнерів по команді, застосовувати той або інший варіант кидка м'яча по воротах в залежності від ігрової ситуації.

Як зазначає Є. А. Стрикаленко [5], у гандболі спостерігається інтенсифікація ігрових дій у нападі і захисті за рахунок збільшення вимог до антропометричних даних гравців.

Р. М. Стасюк, Т. Г. Клименченко, Т. О. Гриб [4] вказують, що моделювання поведінки спортсмена на майданчику є одним із компонентів тренування.

О. М. Соловей і Д. О. Соловей [3] вважають, що систематичні заняття гандболом сприяють поліпшенню функціонального стану систем, зміцненню здоров'я, підвищенню рівня фізичної підготовленості та працездатності, виробленню стійкості до інфекцій, перегрівання, охолодження і зниження кількості захворювань.

Роль занять гандболом у формуванні інклюзивної культури в закладах вищої освіти полягає в наступному:

1. Гандбол, як командний вид спорту, сприяє взаємодії здобувачів вищої освіти з різними фізичними, соціальними та когнітивними особливостями. Спільна участь у заняттях та іграх допомагає долати бар'єри, формувати почуття приналежності до колективу та знижувати стигматизацію.

2. Заняття гандболом сприяють розвитку комунікації, співпраці, лідерства та вирішенню конфліктів. Ці навички сприяють створенню толерантного середовища, де здобувачі вищої освіти вчаться поважати різноманітність та навчатися разом незалежно від індивідуальних відмінностей.

3. Адаптовані програми з гандболу, використання інноваційних технологій та модифіковане обладнання дозволяють залучати здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами, забезпечуючи рівний доступ до спортивної діяльності.

4. Заняття гандболом сприяють підвищенню самооцінки, мотивації та поліпшенню психоемоційного стану у здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами, що є важливим для їхньої інтеграції в академічне середовище та формування інклюзивної культури.

5. Спільна робота в команді сприяє розумінню потреб інших, розвитку емпатії та поваги до різноманітності, що є основою інклюзивної культури.

Таким чином, заняття гандболом відіграють багатогранну роль, сприяючи соціальній згуртованості, розвитку інклюзивних цінностей та створенню доступного й толерантного середовища в закладах вищої освіти.

Висновки. Заняття гандболом відіграють велику роль у формуванні інклюзивної культури в закладах вищої освіти, сприяючи соціальній згуртованості, розвитку інклюзивних цінностей та створенню доступного та толерантного освітнього середовища для всіх здобувачів вищої освіти.

Перспективи подальших досліджень: вивчити особливості інтеграції інноваційних технологій у заняття з гандболу з метою підвищення

їх доступності для здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами в закладах вищої освіти.

Список використаної літератури

1. Дорошенко Е. Ю., Цапенко В. О., Петров В. О., Дядечко І. Є., Гусак О. Ю. Педагогічний аналіз структури і особливостей кидків м'яча по воротах як елементу техніко-тактичної діяльності кваліфікованих гандболісток. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту* : наукова монографія за редакцією проф. Єрмакова С. С. Харків : ХДАДМ (ХХП), 2006. № 7. С. 23–28.
2. Прозар М. В., Авінов В. Л., Петров А. О., Стасюк В. А., Балан С. М. Теорія і методика спортивних ігор : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О. А., 2020. 320 с.
3. Соловей О. М., Соловей Д. О. Теоретичні основи гандболу : навч. посіб. Дніпро : Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту, 2017. 161 с.
4. Стасюк Р. М., Клименченко Т. Г., Гриб Т. О. Модельні характеристики основ змагальної діяльності та контролю гандболістів. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)* : зб. наук. пр. / за ред. О. В. Тимошенка. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. Вип. 2 (122) 2020. С. 154–158.
5. Стрикаленко Є. А. Проблеми травматизму в жіночому гандболі. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2013. № 2. С. 75–78.